

ระบบเศรษฐกิจกับปัญหาของประเทศไทยและของโลก

Thai and World Economy

โดย

คณาจารย์ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

คำนำ

ประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างกว้างขวาง หากติดตามข่าวสารประจำวัน จะพบว่าการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในทุกระดับรายได้ เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจความเป็นเหตุเป็นผลที่ส่งต่อสภาวะทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน รวมถึงเพื่อให้ตระหนักว่ากิจกรรมที่กระทำจากประชาชนทุกคนล้วนส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไม่ว่าในฐานะผู้บริโภค หรือผู้ผลิตนั้นจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจของโลกและประเทศไทย เพื่อให้สามารถคาดการณ์และเตรียมความพร้อมพร้อมกับสภาวะพลวัตทางเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน

หัวข้อนี้ใช้แนวความคิดหลักทางเศรษฐศาสตร์มาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจกับปัญหาของประเทศไทยและของโลก และทำให้สามารถวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดโลกาภิวัตน์ พัฒนาการทางเศรษฐกิจ เข้ากับปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทยเพื่อนำไปสู่ประเทศไทยยุค 4.0 ที่เน้นการพัฒนาประเทศให้หลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง กับดักความเหลื่อมล้ำ และนำไปสู่ประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในยุคของโลกเศรษฐกิจเชิงนวัตกรรม แต่ยังคงเน้นการสร้างความเข้มแข็งภายในตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารคำสอนระบบเศรษฐกิจกับปัญหาของประเทศไทยและของโลกประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) โลกาภิวัตน์กับเศรษฐกิจโลก 2) พัฒนาการเศรษฐกิจไทย 3) วิฤติเศรษฐกิจ นักศึกษาจะเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจโลกที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย เข้าใจแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจไทย รวมทั้งปัญหาวิฤติเศรษฐกิจสำคัญที่เกิดขึ้นในโลก และผลกระทบของวิฤติเศรษฐกิจนั้นต่อวิถีชีวิตของประชาชนในประเทศ

เนื้อหาครั้งที่ 1

โลกาภิวัตน์กับเศรษฐกิจโลก

เนื้อหาในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายแนวความคิดหลักทางเศรษฐศาสตร์โดยสังเขป รวมทั้งความหมายและผลกระทบของกระบวนการโลกาภิวัตน์ในทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังมุ่งที่จะอธิบายภาพโดยรวมของเศรษฐกิจโลกการค้าระหว่างประเทศ องค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่สำคัญของโลกในปัจจุบันและแนวความคิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการกำหนดทางเลือกในการพัฒนาอย่างเหมาะสมของประเทศไทยตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ความเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจโลก เศรษฐกิจไทย เศรษฐกิจพอเพียง

ในฐานะปัจเจกบุคคล ทุกคนอยู่ภายใต้กรอบของเศรษฐกิจไทยโดยภาพรวมเดียวกัน เมื่อเศรษฐกิจไทยเปลี่ยนแปลง ทุกคนย่อมได้รับผลกระทบทั้งในเชิงลบและบวกมากน้อยต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลักในการดำรงชีวิตของแต่ละบุคคล ซึ่งปรัชญาในการดำรงชีวิตนี้เป็นสิ่งที่แต่ละบุคคลมีสิทธิและมีอำนาจในการเลือกวิถีชีวิตของตนได้ในระดับหนึ่ง

เนื่องจากเศรษฐกิจไทยเป็นระบบเศรษฐกิจแบบเปิด (Open Economy) มีความเชื่อมโยงทั้งในทางการค้าและการเงินระหว่างประเทศกับประเทศอื่น ๆ เป็นผลให้การเปลี่ยนแปลงในเศรษฐกิจโลกมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การมีความเข้าใจในภาวะเศรษฐกิจโลกจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อสามารถคาดการณ์ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจไทย และเพื่อให้แต่ละบุคคลในฐานะปัจเจกบุคคลสามารถปรับตัวอย่างมีเหตุผลรองรับกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างทันท่วงที รวมทั้งการมี “ภูมิคุ้มกัน” ที่พอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะปัจจุบัน ซึ่งกระแสโลกาภิวัตน์มีพลวัตอย่างรวดเร็ว ทำให้ความเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยนั้นมีมากกว่าในอดีต

แนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรอันจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างไรก็ตาม เศรษฐศาสตร์ถือเป็นศาสตร์ใหม่โดยเปรียบเทียบ เนื่องจากแนวความคิดหลักทางเศรษฐศาสตร์ได้ถูกพัฒนาขึ้นในระยะเพียง 2 ศตวรรษ สาเหตุสำคัญเนื่องมาจากในอดีตทรัพยากรมีเป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรและความต้องการ อย่างไรก็ตามเมื่อเวลาผ่านไปจำนวนประชากรรวมทั้งความต้องการของมนุษย์ที่มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นส่งผลให้ทรัพยากรที่มีอยู่เริ่มน้อยลงก่อให้เกิดพัฒนาการแนวความคิดในทางเศรษฐศาสตร์ขึ้นเพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

โดยทั่วไป แนวความคิดหลักทางเศรษฐศาสตร์สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 สำนักใหญ่ เรียงตามลำดับระยะเวลาของการก่อตัวในแนวคิด คือ

4

- **Classical Economics:** นักเศรษฐศาสตร์สำนักนี้ที่สำคัญได้แก่ Adam Smith (ค.ศ. 1773-1790) Thomas Robert Malthus (ค.ศ. 1766-1834) David Ricardo (ค.ศ. 1777-1823) John Stuart Mill (ค.ศ. 1806-1873) เป็นต้น แนวความคิด Classical Economics เริ่มขึ้นในปี ค.ศ. 1776 เมื่อ Adam Smith ได้ตีพิมพ์หนังสือชื่อ “An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations” ซึ่งถือเป็นตำราเศรษฐศาสตร์เล่มแรกของโลก และ Adam Smith ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งวิชาเศรษฐศาสตร์ Adam Smith สนับสนุนแนวความคิดแบบเสรีนิยม ไม่เห็นด้วยกับการที่รัฐให้สิทธิพิเศษและคุ้มครองธุรกิจตามแนวคิดทฤษฎีอนุรักษนิยมที่มีมาแต่เดิม Adam Smith เชื่อว่า ข้อจำกัดต่าง ๆ ในกาทางการค้าไม่ว่าจะเกิดขึ้นโดยตรงจากรัฐหรือโดยระบบอุปถัมภ์ ก็ตาม ล้วนส่งผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจทั้งสิ้น Adam Smith ส่งเสริมการค้าเสรี และลดบทบาทของภาครัฐในการแทรกแซงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ Adam Smith ยังให้ความสำคัญกับการแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) ซึ่งจะมีผลให้เกิดความชำนาญเฉพาะทาง และหากปล่อยให้ตลาดและกลไกราคาเป็นไปโดยเสรีแล้วจะมีมือที่มองไม่เห็น “Invisible Hand” กำกับให้ระบบเศรษฐกิจดำเนินไปเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อสังคมโดยรวม หลังจากที่ Adam Smith และนักเศรษฐศาสตร์ของสำนัก Classical Economics ในระยะต่อมาได้เสนอแนวคิดดังกล่าว ประเทศส่วนใหญ่ในโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศสหรัฐอเมริกาได้สนับสนุนแนวคิดเสรีนิยม อย่างไรก็ตามได้มีนักเศรษฐศาสตร์ชาวเยอรมัน ชื่อ Karl Marx ได้สังเกตการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งของประเทศอังกฤษ ภายหลังจากที่แนวคิดเสรีนิยมเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย Karl Marx ได้พบเห็นการเอาเปรียบของนายทุนที่มีต่อกรรมกร การกระจายรายได้ และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ไม่เท่าเทียมกัน จึงได้เขียนหนังสือชื่อ Das Kapital (The Capital) ในปี ค.ศ. 1867 และต่อมา Karl Marx ได้รับการยกย่องว่าเป็น “บิดาแห่งลัทธิคอมมิวนิสต์”
- **Marxist Economics:** นักเศรษฐศาสตร์สำนักนี้ที่สำคัญได้แก่ Karl Marx (ค.ศ. 1818-1883) แนวความคิดหลักของ Karl Marx คือการวิจารณ์ระบบนายทุน โดยอาศัยพื้นฐานของ “ปรัชญาวัตถุนิยม” ซึ่งมีสาระสำคัญคือ สรรพสิ่งอยู่ในสภาพเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงอยู่โดยตลอด การเปลี่ยนแปลงนี้ไม่ได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ หากเป็นไปอย่างมีกฎเกณฑ์ที่เรียกว่า “Dialectic” กล่าวคือ เป็นการต่อสู้ของสิ่งที่ขัดแย้งกัน และการเปลี่ยนแปลงนำไปสู่สภาพใหม่ที่ดีและสูงขึ้นกว่าเดิมเสมอ ในทัศนะของ Karl Marx ความสัมพันธ์ในสังคมมิได้เป็นไปในลักษณะที่ผลประโยชน์ของทุกฝ่ายกลมกลืนกันตามแนวความคิดของ Adam Smith ที่ผ่านมา ความสัมพันธ์ในการผลิต (ระบบกรรมสิทธิ์) และโครงสร้างส่วนบน (ระบบการเมืองและสังคม) มีลักษณะเอาเปรียบและชู้ตริต การผลิตถูกผูกขาดในมือของชนกลุ่มน้อย ภายใต้อำนาจความสัมพันธ์ในการผลิตที่คนกลุ่มน้อย

ผูกขาดเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตและทรัพย์สิน มนุษย์จะพบว่ายิ่งตนสร้างผลผลิตสินค้าไปมาก ตนก็ยิ่งจนลง ผลผลิตของผู้อื่นไม่ได้เป็นของตน ผลผลิตของตนเองกลับลดค่าความเป็นมนุษย์ของตน Karl Marx เห็นว่า การเอาไรต์เอาเปรียบกดขี่ขูดรีดในท้ายที่สุดจะทำให้เกิด “การต่อสู้ระหว่างชนชั้น” ระหว่างชนชั้นที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต อันได้แก่ นายทุน กับชนชั้นที่ไม่มีปัจจัยการผลิต อันได้แก่ กรรมกร การต่อสู้ดังกล่าวไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงโดยสันติ ความขัดแย้งระหว่างชนชั้นนายทุนกับชนชั้นกรรมกรทำให้เกิดการปฏิวัติยกเลิกระบบกรรมสิทธิ์ส่วนตัว ปัจจัยการผลิตจะถูกโอนเป็นของสังคม แรงงานจะไม่ใช่ แรงงานที่ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์อีกต่อไป ประเทศแรกในโลกที่ได้นำเสนอความคิดของ Karl Marx ไปใช้ได้แก่ ประเทศรัสเซีย ในปี ค.ศ. 1917 ภายหลังการโค่นล้มจักรพรรดิซาร์นิโคลัสที่ 2 แห่งราชวงศ์โรมานอฟลง แนวความคิดของ Karl Marx ได้แพร่หลายไปยังประเทศในกลุ่มของรัสเซียภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เช่น คิวบา จีน เกาหลีเหนือ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันประเทศเหล่านี้หันมาใช้ระบบเศรษฐกิจแบบตลาด (Market-Oriented Economy) มากขึ้น แม้ว่าระบบการเมืองยังคงเป็นระบบคอมมิวนิสต์อยู่ก็ตาม

- **Neo-classical Economics:** แนวความคิดของ Karl Marx ดังกล่าวทำให้นักเศรษฐศาสตร์ในระยะต่อมาเห็นจุดบกพร่องของแนวความคิด Classical Economics นักเศรษฐศาสตร์กลุ่มใหม่ นำโดย Alfred Marshall (ค.ศ. 1824-1924) ซึ่งเรียกตัวเองว่า สำนัก Neo-Classical Economics ในขณะที่นักเศรษฐศาสตร์สำนัก Classical Economics มีความเห็นว่าระบบตลาดมีกลไกที่สามารถปรับตัวเข้าสู่สมดุลได้เอง โดยอาศัยมือที่มองไม่เห็น และรัฐไม่ควรมีบทบาทเข้าแทรกแซงทางเศรษฐกิจ นักเศรษฐศาสตร์สำนัก Neo-Classical Economics กลับมีความเห็นว่า ระบบตลาดมีความบกพร่องไม่สมบูรณ์ ดังนั้นรัฐควรมีบทบาทหรือนโยบายเพื่อรักษาให้ระบบตลาดมีความสมบูรณ์และเป็นระบบที่แข่งขัน แนวความคิดสำนักนี้ให้ความสำคัญกับทฤษฎีราคา (Price Theory) มีลักษณะที่เป็นวิทยาศาสตร์มากยิ่งขึ้น มีการนำเอาคณิตศาสตร์มาใช้ในการวิเคราะห์ Alfred Marshall ได้ตีพิมพ์หนังสือชื่อ Principles of Economics เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1890 โดยเสนอความเห็นว่าเป็นไปโดยเสรีไม่มีการผูกขาดหรือกีดกันโดยผู้ผลิต ในส่วนของผู้บริโภค รัฐควรปรับปรุงระบบการศึกษาเพื่อให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice) แนวความคิดดังกล่าวทำให้บทบาทของรัฐเพิ่มขึ้น หากแต่ยังคงถูกจำกัดอยู่เพียงการรักษาสภาพการแข่งขัน รวมทั้งจัดและป้องกันการผูกขาด อย่างไรก็ตาม ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ในช่วงทศวรรษที่ 1930 เศรษฐกิจโลกประสบกับภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงที่เรียกว่า “Great Depression” อัตราการว่างงานสูงอย่างต่อเนื่องในแต่ละประเทศ แนวความคิด Classical Economics และ Neo-Classical Economics ที่จำกัดบทบาทการแทรกแซงของรัฐไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เศรษฐกิจไม่สามารถปรับเข้าสู่สมดุล (Equilibrium) ได้เอง

- Keynesian Economics:** นักเศรษฐศาสตร์สำนักนี้ที่สำคัญได้แก่ John Maynard Keynes (ค.ศ. 1883-1946) John Maynard Keynes ได้ตีพิมพ์หนังสือชื่อ "The General Theory on Employment, Interest and Money" ขึ้นในปี ค.ศ. 1936 เสนอแนวความคิดว่า ในช่วงเวลาที่เศรษฐกิจผันผวนและตลาดไม่สามารถปรับตัวเข้าสู่สมดุลได้เอง รัฐจำเป็นต้องเข้าแทรกแซงโดยผ่านนโยบายการคลัง (Fiscal Policy) อันหมายถึงการเก็บภาษี และการใช้จ่ายของรัฐบาล John Maynard Keynes เชื่อว่าระบบทุนนิยมที่ปราศจากการกำกับ ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของสภาวะการจ้างงานเต็มที่ และมีความเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ แนวความคิดดั้งเดิมของเสรีนิยม ไม่สามารถตอบสนองต่อปัญหาทางเศรษฐกิจของสังคมอุตสาหกรรมที่มีความซับซ้อนมากขึ้นทุกขณะ John Maynard Keynes ไม่เห็นด้วยกับนักเศรษฐศาสตร์สำนัก Classical Economics ที่ปล่อยให้เศรษฐกิจปรับตัวเองโดยมือที่มองไม่เห็น และไม่เห็นด้วยกับนักเศรษฐศาสตร์สำนัก Neo-Classical Economics ที่อาศัยนโยบายการเงิน (Monetary Policy) โดยผ่านอัตราดอกเบี้ยเพื่อให้เศรษฐกิจเข้าสู่สมดุล John Maynard Keynes ยังคงเชื่อในระบบทุนนิยม แต่เห็นว่ารัฐต้องมีหน้าที่ในการรักษาระบบทุนนิยมให้คงอยู่ ภายหลังที่ John Maynard Keynes เสนอแนวความคิดดังกล่าว หลายประเทศได้นำไปปฏิบัติและประสบความสำเร็จในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ ทำให้แนวความคิดของสำนักนี้แพร่หลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมอุตสาหกรรมตะวันตก นับตั้งแต่สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 จนกระทั่งปัจจุบัน

ประเภทของระบบเศรษฐกิจ

จากแนวความคิดหลักทางเศรษฐศาสตร์ 4 ด้านดังกล่าว หากพิจารณาหลักการสำคัญ 2 ประการคือ เจ้าของกรรมสิทธิ์ในทุนและทรัพยากรธรรมชาติ ว่าเป็นของภาครัฐหรือของภาคเอกชน และการตัดสินใจแบ่งสรรทรัพยากร ว่าเป็นของภาครัฐหรือของภาคเอกชนจะแบ่งระบบเศรษฐกิจใหญ่ได้เป็น 4 ประเภท คือ

หลักการเป็น เจ้าของทรัพยากร	หลักการตัดสินใจแบ่งสรรทรัพยากร		
	ภาคเอกชน	ภาคเอกชน	ภาครัฐ
ภาคเอกชน	ระบบทุนนิยมตลาด (สหรัฐอเมริกา, ญี่ปุ่น)	ระบบทุนนิยมบังคับ (เกาหลีใต้)	
ภาครัฐ	ระบบสังคมนิยมตลาด (จีน, เวียดนาม)	ระบบสังคมนิยมบังคับ (คิวบา, เกาหลีเหนือ)	

ระบบเศรษฐกิจสามารถแบ่งออกได้เป็นสองประเภทหลักตามระดับการแทรกแซงของรัฐ หากรัฐให้ภาคเอกชนมีอิสระในการดำเนินกิจการทางเศรษฐกิจ ถือว่าเป็นระบบเศรษฐกิจแบบเสรี ในทางตรงข้ามหากภาครัฐแทรกแซงการดำเนินกิจการของภาคเอกชน ถือว่าเป็นระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม

- ระบบเศรษฐกิจแบบเสรี เป็นระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม เป็นระบบเศรษฐกิจที่ทุกคนในระบบมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ทั้งที่อาจมีอยู่ตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้นมา กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเหล่านี้บางอย่างก็เป็นที่ไปโดยเด็ดขาด หรืออาจต้องขออนุญาตจากรัฐบาลในการได้กรรมสิทธิ์เพื่อดำเนินกิจการ เช่น การขอสัมปทานป่าไม้ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามทุกคนมีเสรีภาพในการใช้ทรัพย์สินหรือปัจจัยการผลิตเพื่อประกอบอาชีพตามที่ตนปรารถนา การได้มาซึ่งปัจจัยการผลิต การเลือกกรรมวิธีในการผลิต ตลอดจนการดำเนินการจ่ายแจกสินค้าและบริการที่ผลิตได้ไปยังผู้ที่ต้องการนั้น เป็นไปโดยอาศัยราคาและตลาดเป็นสิ่งที่ช่วยตัดสินใจ
- ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม เป็นระบบเศรษฐกิจที่รัฐบาลมีกรรมสิทธิ์หรือเป็นเจ้าของหรือเข้าดำเนินงานในบางส่วน หรือทั้งหมดของทุน หรือปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจและรัฐบาลจะนำไปจำหน่ายแจกโดยอาศัยหน่วยวางแผนจากส่วนกลาง

กระบวนการโลกาภิวัตน์ในทางเศรษฐกิจ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2547 ได้ให้คำจำกัดความของโลกาภิวัตน์ว่า ลักษณะการที่ดินแดนส่วนต่าง ๆ ของโลก ซึ่งต่างมีลักษณะทางเศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม เป็นแบบเฉพาะของตน ก้าวเข้ามามีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างใกล้ชิดและค่อย ๆ มีลักษณะร่วมกันตามแบบแผนอารยธรรมยุคใหม่

จากคำจำกัดความดังกล่าว เห็นได้ว่าโลกาภิวัตน์มิได้จำกัดแต่เศรษฐกิจเพียงด้านเดียว หากครอบคลุมทั้งด้านการเมืองสังคมและวัฒนธรรมด้วย อย่างไรก็ตามหากพิจารณาเฉพาะในด้านเศรษฐกิจแล้ว กระบวนการโลกาภิวัตน์ในทางเศรษฐกิจมีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการคือ

- แนวโน้มที่ขอบเขตทางภูมิศาสตร์ของตลาดสินค้าและบริการ รวมทั้งตลาดปัจจัยการผลิตจะขยายพื้นที่ครอบคลุมกว้างขวางขึ้นนอกเหนือจากอาณาเขตของแต่ละประเทศ (Borderless) เนื่องจากข้อจำกัดทางการค้า (Trade Barriers) เช่นภาษี โควตา ราคาน้อยลง และผลจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วทางด้านการคมนาคมขนส่งและการสื่อสาร
- แนวโน้มที่บริษัทข้ามชาติ (Multinational Corporations: MNCs) ขนาดใหญ่จะขยายตัวและมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ

กระบวนการโลกาภิวัตน์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ในโลกยุคปัจจุบัน ผลกระทบของโลกาภิวัตน์ในทางเศรษฐกิจต่อระบบเศรษฐกิจไทยและต่อปัจเจกบุคคล อาจเป็นลบหรือบวกขึ้นกับความสามารถในการแข่งขันของผู้ผลิตและพฤติกรรมของผู้บริโภคในประเทศ ผลกระทบทางบวกได้แก่ การขยายตัวของการส่งออก อันเนื่องมาจากการที่ตลาดมีขอบเขตกว้างขวางขึ้น แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการแข่งขัน (Competitive Advantage) ของประเทศผู้ผลิตสินค้านั้น ๆ และสภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศผู้นำเข้า ส่วนผลกระทบทางลบได้แก่ การขยายตัวของการนำเข้า หากการนำเข้าเป็นสินค้าที่จำเป็นเป็นสินค้าประเภททุนซึ่งนำมาผลิตสินค้าและบริการ หรือเป็นสินค้าที่ต้นทุนการผลิตในประเทศสูงกว่าการนำเข้าแล้ว การ

นำเข้าสินค้าดังกล่าวไม่ถือว่ามีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ อย่างไรก็ตามหากประเทศสินค้านำเข้าเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย ก็จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ

เศรษฐกิจโลก

เศรษฐกิจโลกในยุคโลกาภิวัตน์ได้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และเศรษฐกิจของแต่ละประเทศมีลักษณะพึ่งพิงซึ่งกันและกันมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน ตารางต่อไปนี้จะแสดงการเติบโตทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ รายได้ประชาชาติ (GDP) อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP Growth) รายได้เฉลี่ยต่อประชากร (GDP per Capita) และบัญชีเดินสะพัด (Current Account Balance) ของปี ค.ศ. 2013 (อ้างอิงข้อมูลจาก IMF)

ประเทศ	Gross Domestic Product		GDP Per Capita \$ /person/ year	Current Account Balance \$Billions
	\$ Billions	Avg. Annual % Growth		
	2013	2012-2013	2013	2013
Brunei	16.21	-1.24	39,942	6.325
Cambodia	15.65	7.01	1,016	-1.347
Indonesia	870.27	5.78	3,509	-28.45
Lao P.D.R	10.02	8.20	1,476	-2.94
Malaysia	312.43	4.68	10,547	11.829
Myanmar	56.40	7.50	868	-2.75
Philippines	272.01	7.16	2,790	9.42
Singapore	295.74	4.07	54,775	54.39
Thailand	387.15	2.82	5,674	-2.79
Vietnam	170.56	5.42	1,901	11.32

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าแม้แต่ประเทศในภูมิภาคเดียวกันนั้นมีความแตกต่างอย่างมากในเรื่องของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีรายได้เฉลี่ยต่อประชากรอยู่ที่ 54,775 ดอลลาร์สหรัฐต่อคนต่อปี ในขณะที่ประเทศที่จนที่สุดในภูมิภาคนี้ได้แก่ประเทศพม่า มีรายได้เฉลี่ยต่อประชากรที่ 868 ดอลลาร์สหรัฐต่อคนต่อปี ทั้งสองประเทศนี้รายได้แตกต่างกัน 63 เท่าแต่มีอาณาเขตที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเดียวกัน ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าความแตกต่างทางรายได้ และการพัฒนาทางเศรษฐกิจนั้นไม่สามารถมีได้อย่างเท่าเทียมกันถึงแม้ระบบเศรษฐกิจของโลกนั้นอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ที่การพัฒนาทางเทคโนโลยีและการเข้าถึงข้อมูลนั้นครอบคลุมทุกประเทศ

การค้าระหว่างประเทศ

ถ้าสำรวจสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่เราบริโภคในแต่ละวัน จะพบว่าสินค้าและบริการที่เราบริโภคนั้นมีทั้งที่ผลิตในประเทศและในต่างประเทศ ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกทำการติดต่อสื่อสาร ทำการค้าระหว่างประเทศกันอย่างแพร่หลาย บางประเทศต้องพึ่งพาการนำเข้าเป็นหลัก ในขณะที่อีกหลายประเทศมีรายได้หลักจากการส่งออก ปริมาณการค้าของทุกประเทศโดยรวมเพิ่มขึ้นตลอด จาก 4 ล้านล้านเหรียญสหรัฐในปี ค.ศ. 1990 เป็น 15 ล้านล้านเหรียญสหรัฐในปี 2009 ตัวเลขดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการค้าระหว่างประเทศมีความสำคัญมากขึ้นและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องต่อไปในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการเปิดเสรีทางการค้าครอบคลุมประเทศต่าง ๆ มากขึ้น ทำให้การค้าระหว่างประเทศเป็นอีกประเด็นสำคัญทางเศรษฐกิจที่ไม่สามารถมองข้ามได้ ดังจะเห็นได้จากปริมาณข้อตกลงการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบทวิภาคีและพหุภาคี สาเหตุและประโยชน์ของการค้าระหว่างประเทศมีหลายประการ ได้แก่

- ผู้บริโภคสามารถบริโภคสินค้าที่ไม่มีอยู่ในประเทศของตนเองได้ หากประเทศไทยไม่ได้มีการค้าขายกับต่างประเทศ คนไทยจะไม่สามารถเข้าถึงสินค้าที่หลากหลายที่พบเห็นได้ตามตลาดร้านค้าทั่วไป
- ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อสิ่งที่ดีกว่าได้ ในกรณีนี้หมายถึงสินค้าหรือบริการที่มีลักษณะเช่นเดียวกับที่ทางประเทศไทยนั้นสามารถผลิตได้
- ผู้บริโภคสามารถเลือกหาสินค้าราคาถูกกว่าได้ เนื่องจากการแข่งขันทางการค้ามากขึ้น
- ผู้บริโภคมีทางเลือกหลากหลายมากขึ้นในด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบ สี สัน ความสะดวก ความทันสมัย ประโยชน์ทั้งหมดที่กล่าวถึงข้างต้นนี้ ทำให้ประชาชนทั่วไปในยุคบริโภคนิยมนี้มีความสุขความพึงพอใจมากขึ้น

ในเชิงเศรษฐศาสตร์นั้น การค้าระหว่างประเทศส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันมากขึ้น การแข่งขันนี้ทำให้ผู้บริโภคได้รับประโยชน์ที่กล่าวข้างต้น คือสามารถเลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพดีกว่า ถูกกว่า ทนสมักว่า ตรงความต้องการมากกว่า และสามารถบริโภคในสิ่งที่ไม่สามารถผลิตในประเทศได้ ดังนั้นเหตุผลข้อนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากจะส่งผลต่อเนื่องในประเด็นอื่น ๆ คือการเกิดประสิทธิภาพในการผลิต ผู้ผลิตจำเป็นต้องคำนึงถึงคุณภาพและราคาที่แข่งขันได้ ซึ่ง

การจะบรรลุวัตถุประสงค์นี้ได้ จะต้องเลือกพิจารณาในการใช้วัตถุดิบในการผลิตอย่างคุ้มค่าและรอบคอบที่สุด เพื่อสามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพได้ในปริมาณที่มากที่สุด เมื่อกระบวนการการผลิตสามารถผลิตสินค้าได้มากขึ้น ราคาจะถูกถูกลงและผู้บริโภคจะสามารถบริโภคสินค้าได้มากขึ้น นอกจากนี้การผลิตอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้ทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตสินค้านั้นถูกกระจายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้การค้าระหว่างประเทศ ยังทำให้เกิดการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างประเทศด้วย ดังตัวอย่างเช่น ประเทศญี่ปุ่นหลังพ่ายแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 เศรษฐกิจญี่ปุ่นตกต่ำมาก แต่ญี่ปุ่นสามารถฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็วด้วยการยอมรับความเปลี่ยนแปลง เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ จากโลกตะวันตก จนสามารถเปลี่ยนแปลงจากประเทศที่ผลิตการเกษตรเป็นหลักมาสู่ประเทศที่สามารถส่งออกสินค้าประเภทอุตสาหกรรมได้ ยิ่งไปกว่านั้นการค้าระหว่างประเทศยังก่อให้เกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เนื่องจากการแข่งขันที่เข้มข้น ผู้ผลิตเลือกแข่งขันในสิ่งที่ตัวเองถนัดที่สุด หากไม่ถนัดก็จำเป็นต้องปรับปรุงเพิ่มขีดความสามารถให้สูงขึ้น ตรงจุดนี้เองที่ผู้ผลิตจะมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมากขึ้น ดังนั้นการพัฒนาในแต่ละอุตสาหกรรมจะเป็นไปในเชิงต่อยอดความเชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง และสุดท้ายผู้บริโภคจะได้สินค้าและบริการที่ดีที่สุด

การกีดกันการค้าระหว่างประเทศ

ถึงแม้ว่าหลายประเทศจะเล็งเห็นถึงความสำคัญของการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น แต่อีกด้านหนึ่งก็ยังคงปรากฏว่ามีอีกหลาย ๆ ประเทศพยายามที่จะไม่ให้เกิดการค้าเสรีระหว่างประเทศมากขึ้น โดยใช้มาตรการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นมาตรการทางภาษี การกำหนดโควตา และมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีอื่น ๆ (Non-tariff Barriers) เช่น การกำหนดมาตรฐานการผลิต การกำหนดมาตรฐานสินค้า มาตรฐานวิชาชีพต่าง ๆ เงื่อนไขคุณธรรมจริยธรรม สิทธิมนุษยชน แรงงานเด็ก และการทารุณสัตว์ เป็นต้น

การกีดกันการค้าระหว่างประเทศสามารถทำได้หลายวิธี วิธีที่นำมาใช้อย่างแพร่หลายคือกำแพงภาษีนำเข้า เนื่องจากมูลค่าการนำเข้าถูกคำนวณจากมูลค่าสินค้า เมื่อรัฐบาลต้องการควบคุมมูลค่าการนำเข้า รัฐบาลสามารถทำได้ 2 ทางคือ ใช้มาตรการทางภาษี ทำให้ราคาสูงขึ้น เมื่อรัฐบาลเพิ่มภาษีหรือเก็บภาษีในอัตราที่สูง ผู้จำหน่ายจะผลักราคาที่เพิ่มขึ้นนี้ไปยังผู้บริโภคโดยการขึ้นราคา เมื่อราคาสินค้าสูงขึ้นความต้องการสินค้านั้น ๆ จะลดลง มาตรการที่สองได้แก่การกำหนดปริมาณการนำเข้าโดยตรงหรือโควตา วิธีการนี้ทำให้ปริมาณการนำเข้าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ตามทัศนคติของรัฐบาล เมื่อกำหนดให้ปริมาณการนำเข้าสินค้าน้อยลง จะส่งผลให้ราคาสินค้านั้นสูงขึ้น ดังนั้นมาตรการทั้งสองไม่จำเป็นการตั้งกำแพงภาษีหรือการกำหนดโควตา จะทำให้เกิดผลเหมือนกันในด้านราคาที่สูงขึ้น ผู้บริโภคที่สนใจสินค้านำเข้านั้นจะมีผลลดลงและเลือกซื้อสินค้าลักษณะเดียวกันที่ผลิตในประเทศมากขึ้น

มาตรการทางภาษีและโควตานี้เป็นเครื่องมือที่ไม่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศคำนึงถึงการกำหนดให้การค้าเป็นแบบเสรี ดังนั้นประเทศต่าง ๆ จึงใช้มาตรการอื่นทดแทนการเก็บภาษีและการกำหนดปริมาณสินค้านำเข้าในการจำกัดสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ บางประเทศได้กำหนดมาตรฐานการผลิต อาทิ การกำหนดมาตรฐานสินค้า มาตรฐานความปลอดภัย หรือความสะอาด ปัจจุบันนี้กระแสเรื่องธรรมาภิบาล และการทำกิจกรรมที่สร้างความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นเรื่องที่กำลังกำลังตื่นตัวโดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังนั้นประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล อาทิ เรื่องของแรงงานเด็ก สิทธิมนุษยชน การทารุณกรรมสัตว์ จึงเป็นประเด็นที่หลายประเทศหยิบยกขึ้นมากล่าวอ้างในการกีดกันทางการค้า

กรณีที่บางประเทศยังไม่เปิดรับการค้าระหว่างประเทศอย่างเต็มที่ก็เนื่องมาจากเหตุผลด้านการพึ่งพาตนเอง และการปกป้องธุรกิจและแรงงานภายในประเทศ หลาย ๆ ประเทศไม่ต้องการพึ่งพาสินค้าต่างชาติ และมีความประสงค์ที่จะดำรงเศรษฐกิจของประเทศตนเองได้อย่างเอกราช ทำให้เกิดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่ ประเทศที่มีแนวความคิดดังกล่าวจำเป็นต้องผลิตสินค้าทุกชนิดที่ผู้บริโภคภายในประเทศต้องการให้เพียงพอ ถึงแม้ว่าจะไม่มีประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าบางอย่างก็ตาม ส่วนเหตุผลในการปกป้องธุรกิจและแรงงานภายในประเทศนั้นมีสาเหตุมาจาก การเปิดเสรีทางการค้าทำให้นำเข้าสินค้าแทนการผลิตด้วยแรงงานภายในประเทศ ผู้ผลิตสินค้าภายในประเทศที่ยังไม่มีศักยภาพที่ตีพอทางการแข่งขันจะไม่สามารถอยู่รอดได้ ซึ่งรวมหมายถึงลูกจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมนั้น ๆ ด้วย ดังนั้นจึงมีแรงต่อต้านการเปิดเสรีทางการค้าจากผู้ผลิตและแรงงานเหล่านี้เสมอมาในทุกประเทศ โดยข้อเรียกร้องหลักมักจะเป็นเวลาในการปรับตัว ทั้งในด้านของวิธีการผลิต ทักษะในการผลิต เงินทุน หรือแม้กระทั่งการเปลี่ยนอาชีพ เนื่องจากการปรับตัวในด้านต่าง ๆ จำเป็นต้องมีการลงทุนเพิ่มเติม ซึ่งไม่เป็นที่ปรารถนาของผู้ผลิตเหล่านี้ เพราะผู้ที่ไม่สามารถปรับตัวได้จะต้องสูญเสียอาชีพไป การกีดกันทางการค้านั้นในบางครั้งเป็นกลยุทธ์หนึ่งของรัฐบาลในการป้องกันให้อุตสาหกรรมที่เกิดใหม่ภายในประเทศเติบโตอย่างแข็งแกร่งก่อนที่จะส่งออกสินค้าและแข่งขันทางการค้า ทั้งนี้เพื่อให้อุตสาหกรรมใหม่นั้นสามารถพัฒนาฝีมือสร้างรายได้โดยการส่งออกและลดการพึ่งพิงจากภาครัฐในอนาคต ดังตัวอย่างเช่น ประเทศไทยที่เคยส่งเสริมอุตสาหกรรมรถยนต์ในอดีตจนปัจจุบันมีความเข้มแข็งมากพอที่จะส่งออกได้โดยไม่ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภาครัฐอีกต่อไป

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จะเห็นได้ว่าการค้าระหว่างประเทศก่อให้เกิดการได้ประโยชน์และเสียประโยชน์แม้ประโยชน์ของการค้าระหว่างประเทศจะมีอยู่อย่างมากมายแก่ผู้บริโภค และแก่สังคมโดยรวม แต่ก็ยังมีอีกหลายประเทศที่ยังไม่พร้อมที่จะเปิดประตูสู่การค้าระหว่างประเทศอย่างเต็มรูปแบบ เนื่องจากปัจจัยหลายประการ จึงเป็นผลให้เกิดการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศในหลายรูปแบบ แต่ทราบได้ก็ตามที่ความต้องการของผู้บริโภคยังไม่มีที่สิ้นสุด คือยังต้องการสินค้าที่หลากหลาย ในปริมาณที่มากขึ้น ประเทศต่าง ๆ จะเปิดประตูการค้าระหว่างประเทศมากขึ้นไม่ว่าจะเป็น ประเทศจีน หรือประเทศกำลังพัฒนา อาทิ ประเทศพม่า หรือกัมพูชา ดังนั้นการค้าเสรีระหว่างประเทศเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคต ประเทศต่าง ๆ จึงควรเตรียมพร้อมให้มากที่สุดเมื่อเวลานั้นมาถึง โดยการยินดีเรียนรู้จากสิ่งใหม่อยู่เสมอ

การลงทุนจากต่างประเทศ

กระแสโลกาภิวัตน์มีผลให้การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศเป็นไปด้วยความรวดเร็วและกว้างขวาง การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศอาจแบ่งออกตามระยะเวลา เป็นการเคลื่อนย้ายเงินทุนระยะสั้นและการเคลื่อนย้ายเงินทุนระยะยาว หรือแบ่งตามประเภทของการเคลื่อนย้ายเงินทุนออกเป็นการลงทุนต่างประเทศทางตรง (Foreign Direct Investment) และการลงทุนต่างประเทศทางอ้อม (Foreign Indirect Investment)

- การลงทุนต่างประเทศทางตรง หมายถึง การที่บริษัทต่างชาติส่วนใหญ่เป็นบรรษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ เคลื่อนย้ายเงินทุนมาลงทุนสร้างโรงงาน จุดกระจายสินค้า หรือเครือข่ายการตลาดในต่างประเทศ การลงทุนดังกล่าวมักเป็นการลงทุนในระยะยาว อาจโดยเหตุผลด้านการผลิตเพื่อลดต้นทุนเนื่องจากอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบและมีแรงงานราคาถูก หรือเหตุผลด้านการตลาดเพื่อขายสินค้าให้กับผู้บริโภค ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ขาดแคลนเงินลงทุนและเทคโนโลยี จึงมักส่งเสริมการลงทุนประเภทการลงทุนทางตรงดังกล่าวโดยให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ แต่ในบางกรณีก็เกิดผลเสีย เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
- การลงทุนต่างประเทศทางอ้อม (Foreign Indirect Investment) เป็นการลงทุนด้านการเงินเพื่อกระจายความเสี่ยง (Portfolio Investment) เช่นการซื้อตราสารหุ้น ตราสารหนี้ประเภทต่าง ๆ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งการซื้อขายและเก็งกำไรในเงินตราต่างประเทศ การลงทุนประเภทนี้มักมีความแปรปรวนและเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว

องค์กรทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่สำคัญ

ภายหลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการจัดระเบียบเศรษฐกิจโลกขึ้นใหม่ โดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้ผลักดันองค์กรทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่สำคัญ 3 องค์กร ได้แก่ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ธนาคารโลก (World Bank) และองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO)

- กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1947 สืบเนื่องจากข้อตกลง Bretton Woods ในปี ค.ศ. 1944 เพื่อกำกับดูแลอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ ซึ่งถูกสร้างขึ้นเพื่อแทนที่ระบบมาตรฐานทองคำ กองทุนการเงินระหว่างประเทศมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ Washington D.C. เมืองหลวงของประเทศสหรัฐอเมริกา ปัจจุบันมีสมาชิก 185 ประเทศ วัตถุประสงค์หลักของกองทุนคือมีเพื่อรักษาความสมดุลของดุลการชำระเงิน (Balance of Payment) ของประเทศสมาชิก
- ธนาคารโลก (World Bank) หรือในชื่อทางการว่า International Bank of Reconstruction and Development ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1947 ตามข้อตกลง Bretton Woods เช่นเดียวกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ประเทศสมาชิก โดยมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ Washington D.C. ปัจจุบันมีสมาชิก 185 ประเทศ ธนาคารโลกให้ความสำคัญกับประเทศกำลังพัฒนา โดย

ปล่อยเงินกู้ระยะยาวดอกเบี้ยต่ำให้แก่โครงการสาธารณูปโภคพื้นฐานต่าง ๆ เช่นการสร้างเขื่อน ถนน การพัฒนาการเกษตร เป็นต้น

- องค์การการค้าโลก (World Trade Organization) องค์การการค้าโลกได้มีการจัดตั้งพร้อมกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลกตามข้อตกลง Bretton Woods ในปี ค.ศ. 1947 หากแต่องค์การนั้นอยู่ในขั้นการจัดทำข้อตกลง GATT (General Agreement on Tariffs and Trade) เพื่อส่งเสริมการค้าเสรี GATT ได้มีการประชุมมาต่อเนื่อง จนสามารถจัดตั้งเป็นองค์การการค้าโลกสำเร็จในปี ค.ศ. 1995 ปัจจุบันมีสมาชิก 150 ประเทศ มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ หมายถึงการที่ประเทศมารวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อประโยชน์ในด้านความชำนาญเฉพาะทาง (Specialization) และการค้าระหว่างประเทศ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 รูปแบบ ตามระดับความร่วมมือคือ

- เขตการค้าเสรี (Free Trade Area) เป็นรูปแบบการรวมกลุ่มที่ประเทศสมาชิกในกลุ่มลดหรือยกเลิกมาตรการภาษีระหว่างกัน แต่ประเทศสมาชิกยังคงมีอิสระใช้มาตรการทางภาษีต่าง ๆ กับประเทศนอกสมาชิกได้อย่างเสรี เวลานี้การรวมตัวของกลุ่มประเทศต่าง ๆ ยังเป็นในรูปแบบนี้โดยส่วนมาก
- สหภาพศุลกากร (Custom Union) ประเทศสมาชิกนอกจากจะยกเลิกภาษีทางการค้าอุปสรรคระหว่างกันแล้ว ยังใช้ระบบภาษีศุลกากรกับกับประเทศนอกกลุ่มในอัตราเดียวกัน หรือมี Common Custom Policy แต่มักจะมีปัญหาคือ อัตราภาษีที่ร่วมกันตั้งใหม่ ถ้าแตกต่างจากเดิมมากจะมีผลกระทบต่ออัตราภาษีเดิมที่เก็บภายในประเทศและส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าในประเทศ
- ตลาดร่วม (Common Market) หมายถึง การขยายความร่วมมือด้านการค้าถึงขนาดที่เปิดอนุญาตให้มีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต เช่น ปัจจัยทุน แรงงาน เทคโนโลยี ผ่านพรมแดนของประเทศสมาชิกได้อย่างเสรีภายในกลุ่มเช่นการเคลื่อนย้ายแรงงาน การตั้งตลาดร่วมจำเป็นต้องมีนโยบายหลาย ๆ ด้านที่ประสานกัน เช่น การเก็บภาษีรายได้ นโยบายการเงินภายใน นโยบายการค้า ตลอดจนกฎหมายต่าง ๆ
- สหภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Union) นอกจากจะมีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตผ่านพรมแดนของประเทศสมาชิกแล้ว ประเทศสมาชิกจะมีนโยบายทางการเงินและการคลังเหมือนกัน นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางขึ้นมาดูแลหรือควบคุมนโยบายที่ได้จัดตั้งร่วมกัน เป็นการรวมตัวกันของรูปแบบการรวมตัวทางเศรษฐกิจทุกรูปแบบมาอยู่ในรูปแบบนี้ รวมกับการกำหนดนโยบายสังคม เศรษฐกิจ การเงิน การคลังร่วมกัน เป็นการรวมกลุ่มกันอย่างสมบูรณ์แบบ สมาชิกอยู่ภายใต้ นโยบายเศรษฐกิจเดียวกัน ใช้เงินตราสกุลเดียวกัน และ

อยู่ภายใต้อาณาจักรเศรษฐกิจเดียวกัน เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่ก้าวหน้าสมบูรณ์ที่สุด สำหรับการเจรจาทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศจะมอบหมายให้องค์กรที่ร่วมกันตั้งขึ้นทำหน้าที่ต่าง ๆ ในนามของประเทศภาคีทั้งหมด

บทสรุป

เศรษฐกิจไทยอยู่ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจสภาพการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก การค้าระหว่างประเทศ การเงินระหว่างประเทศ ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่สำคัญขององค์กรทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เพื่อประเมินผลกระทบทั้งในทางบวกและลบต่อเศรษฐกิจไทย

เนื้อหาครั้งที่ 2

การวัดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

โดยทั่วไป การพัฒนาเศรษฐกิจ หมายถึง การที่ประเทศมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและมีการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไปในทางที่ดีขึ้น ประชาชนมีมาตรฐานการครองชีพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นักนโยบายทางเศรษฐกิจใช้รายได้ประชาชาติเป็นเครื่องมือหนึ่งในการวัดการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยคำนึงถึงการผลิตเพื่อสร้างรายได้ให้กับประชาชนเป็นหลัก การวัดรายได้ประชาชาติสามารถคำนวณได้จาก 2 ทางหลัก ได้แก่

- ผลตอบแทนปัจจัยการผลิต ซึ่งหมายถึงการวัดจากรายได้ เป็นการวัดจากปริมาณสินค้าและบริการของทั้งประเทศที่ผลิตได้ในรอบ 1 ปี แล้วนำมาคำนวณเป็นมูลค่าหรือรายได้ (มูลค่า = ราคาของสินค้าที่ผลิตได้ x ปริมาณสินค้าที่ประเทศผลิตขึ้นมา) สินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นมาต้องซื้อขายกันในตลาด ซึ่งจะมีราคาตลาด (market price) นอกจากนี้สินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นมาต้องเป็นสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย (final goods) ซึ่งก็คือเป็นสินค้าและบริการที่ผลิตเพื่อผู้ซื้อไปใช้ในการบริโภค รายได้ประชาชาติที่วัดจากด้านผลผลิตแบ่งออกเป็น ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (Gross National Product: GNP) คือผลผลิตที่คนสัญชาตินั้น ๆ ไม่ว่าจะไปพำนักที่ใดผลิตขึ้นมาได้ และผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ซึ่งเป็นผลผลิตที่คนทุก ๆ ที่อยู่ในประเทศนั้น ๆ ผลิตขึ้นมาได้
- รายจ่ายเพื่อการบริโภค เป็นการคำนวณรายได้ประชาชาติจากองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้
  - รายจ่ายจากกลุ่มครัวเรือน (consumption) คือรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการในปัจจุบันของภาคครัวเรือน การบริโภคนยังสามารถแยกเป็นสินค้าคงทน เช่น รถยนต์ โทรทัศน์ และสินค้าไม่คงทน เช่น อาหาร เครื่องดื่ม เสื้อผ้า และบริการ
  - รายจ่ายเพื่อการลงทุน (Investment) แบ่งเป็นการลงทุนทางธุรกิจ เช่น การซื้อโรงงานและเครื่องมือ อุปกรณ์ใหม่ และการลงทุนของภาคครัวเรือนได้แก่ การลงทุนสร้างบ้านที่อยู่อาศัย และการลงทุนในสินค้าคงเหลือ
  - รายจ่ายเพื่อการส่งออกสุทธิ (net export) ได้แก่ มูลค่าการส่งออกทั้งสิ้นลบด้วยมูลค่าการนำเข้า ซึ่งมูลค่าการส่งออกและนำเข้า เป็นมูลค่าสินค้าและบริการที่ผลิตในแต่ละปีและขายให้ผู้ซื้อสินค้าในต่างประเทศ
  - รายจ่ายของภาครัฐ (government) ได้แก่รายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของภาครัฐ เช่นการลงทุนในโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน แต่ไม่รวมในส่วนของค่าใช้จ่ายให้ประชาชน เช่นค่าประกันสังคม

ดัชนีวัดการพัฒนาหรือความอยู่ดีมีสุขอื่น ๆ

การใช้ตัวเลขทางเศรษฐกิจเช่นรายได้ประชาชาติเพียงอย่างเดียววัดระดับการพัฒนาของประเทศถือได้ว่าเป็นจุดอ่อนของการวัดการพัฒนาอย่างแท้จริง เนื่องจากการเติบโตทางเศรษฐกิจที่วัดด้วยรายได้หรือการผลิตนั้นเป็นเพียงตัวชี้วัดทางวัตถุ แต่ไม่สามารถวัดได้ถึงผลเสียอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากการผลิต เช่นสภาพแวดล้อมที่ถูกทำลายให้เสื่อมโทรม นอกจากนี้การวัดรายได้ด้วย GDP ไม่สามารถสะท้อนได้ว่า ประเทศเหล่านั้นจะยังสามารถรักษา วัฒนธรรม หรือ อัตลักษณ์ตัวตน ของประเทศนั้น ๆ ไว้ได้ดีเพียงใด หรือว่าการจัดสรรของรายได้เหล่านั้นได้ปันให้สังคมได้อย่างเป็นธรรมมากน้อยเพียงใด

ปัจจุบันจึงมีดัชนีวัดการพัฒนาอื่น ๆ อันเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางมากขึ้น เช่นองค์การสหประชาชาติได้ใช้ดัชนีพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) ซึ่งวัดการพัฒนาทางสังคมด้านคุณภาพชีวิต โดยมีตัววัดทั้งรายได้ ความยืนยาวของชีวิต การรู้หนังสือ ความปลอดภัยในชีวิต และธรรมาภิบาลในสังคม

ดัชนีวัดการพัฒนาที่มีการกล่าวถึงมากอีกหนึ่งทางคือ ดัชนีความสุขมวลรวมของคนในประเทศ (Gross National Happiness: GNH) ประกอบด้วยแนวคิดหลัก ๆ คือการพัฒนาประเทศ เศรษฐกิจพอเพียง การอนุรักษ์ธรรมชาติ แหล่งที่มาของอาหาร การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ดัชนีการวัดการพัฒนาแบบ GNH เน้นการวัดความสุขของประชาชนภายในประเทศ โดยไม่ได้เอารายได้ทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ดัชนีดังกล่าวเน้นการพัฒนาเพื่อการกินดีอยู่ดีของคนในประเทศอย่างแท้จริง ไม่เพียงแต่การเพิ่มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจในรูปแบบของ GDP แต่จำเป็นต้องคำนึงถึงการกระจายรายได้ การศึกษา การอนามัย และอื่น ๆ ส่วนส่วนใหญ่ของประเทศอย่างเป็นทางการอีกด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่ง การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมคือ การพัฒนาที่ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนส่วนใหญ่ในสังคมได้อยู่ดีมีสุขในทุกด้าน

หน่วยงานรับผิดชอบทางเศรษฐกิจของประเทศ

หน่วยงานที่ดูแลเศรษฐกิจของประเทศ จะดูแลเรื่องการเงินการคลังของเศรษฐกิจและการมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ของประเทศโดยแบ่งนโยบายออกเป็น 2 ลักษณะ คือนโยบายการเงิน ดูแลโดยธนาคารแห่งประเทศไทย และนโยบายการคลังดูแลโดยกระทรวงการคลัง

- นโยบายการเงิน (Monetary Policy) ดูแลโดยธนาคารแห่งประเทศไทย มีหน้าที่ดังต่อไปนี้
  - รักษาเสถียรภาพทางการเงิน ดำเนินนโยบายการเงินที่เหมาะสมต่อเศรษฐกิจ เพื่อก่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเงินทั้งภายในและภายนอกประเทศ การเงินภายในประเทศ ได้แก่ การรักษาค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับราคาและปริมาณสินค้า การเงินภายนอก ได้แก่ การรักษาค่าของเงินบาทเมื่อเทียบกับสกุลเงินตราต่างประเทศ

- กำกับดูแลสถาบันการเงิน กำกับดูแล และตรวจสอบการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุน ให้มีความมั่นคง ได้มาตรฐานสากลทั้งของรัฐและเอกชน และให้ความช่วยเหลือแก่สถาบันการเงินในกรณีที่มีความจำเป็นต้องแก้ไข
- เป็นนายธนาคารและที่ปรึกษาด้านนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล การเป็นนายธนาคารของรัฐบาล ประกอบด้วย การให้บริการธุรกิจธนาคารแก่ส่วนราชการ เช่น การรับ การฝากเงิน การโอนเงิน การซื้อขายเงินตราต่างประเทศ ให้คำปรึกษาด้านนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล
- เป็นนายธนาคารของสถาบันการเงิน การรับฝากเงินและเก็บรักษาเงินสำรองตามกฎหมายของสถาบันการเงิน เป็นผู้ให้กู้ยืมแห่งสุดท้ายแก่ สถาบันการเงินที่ขาดสภาพคล่อง กำหนดนโยบาย พัฒนา และดำเนินงานระบบการชำระเงินของประเทศ
- บริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ บริหารเงินสำรองระหว่างประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีสภาพคล่อง ปลอดภัย และมีระดับที่เหมาะสม
- จัดพิมพ์และออกใช้ธนบัตร ออกแบบและจัดพิมพ์ธนบัตรและบัตรธนาคาร ออกใช้ธนบัตร แลกเปลี่ยนธนบัตรชำรุด รวมทั้งดูแลการหมุนเวียนของธนบัตรให้มีปริมาณที่เพียงพอและเหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ
- นโยบายการคลัง (Fiscal Policy) กระทรวงการคลังจะเป็นหน่วยงานหลักที่ดูแลนโยบายการคลังของประเทศไทย โดยมีหน้าที่คือ
  - เสนอแนะและกำหนดนโยบายการคลังและระบบการเงินเพื่อสร้างความยั่งยืน ความสามารถในการแข่งขันและความเป็นธรรม
  - เพิ่มรายได้ภาครัฐ โดยจัดเก็บภาษีอย่างเป็นธรรม ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และสามารถใช้เป็นกลไกในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
  - บริหารทรัพย์สินของภาครัฐเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และผลประโยชน์แก่รัฐและประชาชนอย่างเหมาะสม
  - บริหารการรับจ่ายเงินของรัฐบาล รวมทั้งบริหารจัดการหนี้สาธารณะให้คล่องตัวและตอบสนองนโยบายในการพัฒนา ภายใต้วินัยการคลัง
  - ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ที่ได้รับผลกระทบเพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืน

เครื่องมือในการดำเนินนโยบายการเงิน

การดำเนินนโยบายการเงินสามารถบริหารจัดการผ่านทางสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง และการดำเนินการผ่านตลาดการเงิน การดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง มีวัตถุประสงค์เพื่อลดความผันผวนของอัตราดอกเบี้ย และเพื่อสร้างเสถียรภาพของมูลค่าของเงินใน

ระยะปานกลางและระยะยาว การดำเนินการผ่านตลาดการเงิน สามารถทำได้โดยการทำธุรกรรมซื้อคืนพันธบัตร ผ่านตลาดซื้อคืนของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อปล่อยหรือดูดซับ สภาพคล่องแบบชั่วคราว หรือการทำธุรกรรมซื้อขายพันธบัตรรัฐบาลเพื่อปล่อยหรือดูดซับสภาพคล่องแบบถาวร

ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

ระบบอัตราแลกเปลี่ยน

การขยายตัวของเศรษฐกิจโลกมีความสัมพันธ์อย่างมากกับระบบอัตราแลกเปลี่ยน เนื่องจากแต่ละประเทศใช้เงินตราสกุลที่แตกต่างกันออกไป กล่าวโดยทั่วไปแล้ว ระบบอัตราแลกเปลี่ยนในโลกนี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ระบบใหญ่ ได้แก่

- ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ (Fixed Exchange Rate Regime) ภายใต้ระบบนี้ค่าของเงินในสกุลนั้น ๆ จะถูกกำหนดค่าคงที่ โดยเทียบกับน้ำหนักของทองคำหรือมูลค่าของเงินตราสกุลสำคัญ เช่นเงินดอลลาร์สหรัฐ
- ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว (Floating Exchange Rate Regime) ภายใต้ระบบนี้อัตราแลกเปลี่ยนจะถูกกำหนดโดยอุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply) ของตลาดเงินตราต่างประเทศ ซึ่งภายใต้ระบบนี้แบ่งออกได้เป็น ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวเสรี และระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวภายใต้การจัดการ

อัตราแลกเปลี่ยนมีผลอย่างยิ่งต่อการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งออกและการนำเข้า ในกรณีที่ประเทศกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินของตนไว้แข็ง (สูง) กว่าความเป็นจริง ก็จะมีผลให้การส่งออกลดลงแต่การนำเข้าเพิ่มสูงขึ้นในทางกลับกัน หากประเทศกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินสกุลของตนไว้อ่อน (ต่ำ) กว่าความเป็นจริง ก็จะมีผลให้การส่งออกเพิ่มขึ้นและการนำเข้าลดลง ด้วยเหตุดังกล่าวประเทศมักอยากกำหนดหรือรักษาค่าให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลของตนต่ำกว่าความเป็นจริง เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจนำมาซึ่งข้อพิพาททางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เช่นระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนเป็นต้น เนื่องจากสหรัฐอเมริกาเห็นว่าจีนจงใจให้ค่าเงินหยวนอ่อนกว่าความเป็นจริง เพื่อผลประโยชน์ทางการค้าระหว่างประเทศทำให้สหรัฐอเมริกาต้องเสียเปรียบทางการค้าในเชิงราคาสินค้าการส่งออก

อัตราดอกเบี้ย

อัตราดอกเบี้ยที่สำคัญคืออัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำหนด เพื่อใช้เป็นอัตราอ้างอิงในการซื้อขายพันธบัตร เหตุผลสำคัญในการปรับขึ้น/ลงของอัตราดอกเบี้ยคือ เหตุผลของการควบคุมเงินเฟ้อ ตามนโยบายการเงินในรูปแบบ Inflationary Targeting และเพื่อเป็นหนึ่งในกลไกในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน

อัตราเงินเฟ้อ

19

เงินเฟ้อ คือ ภาวะการณ์ที่ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หากเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นแต่เพียงเล็กน้อย ก็จะสร้างสิ่งจูงใจแก่ผู้ประกอบการ แต่หากเพิ่มขึ้นมากและผันผวนก็จะสร้างความไม่แน่นอน และก่อให้เกิดปัญหาต่อระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะค่าครองชีพของประชาชน และการขาดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การวัดเงินเฟ้อวัดจากอัตราแลกเปลี่ยนของดัชนีราคาผู้บริโภคซึ่งเป็นดัชนีที่จัดทำโดยกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ อัตราเงินเฟ้อมีสองประเภท ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อทั่วไป และอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน

- **อัตราเงินเฟ้อทั่วไป (Headline Inflation)** คืออัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภคที่ใช้วัดการเปลี่ยนแปลงของราคาขายปลีกสินค้าและบริการโดยเฉลี่ยที่ผู้บริโภคทั่วไปจ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการจำเป็นจำนวนหนึ่ง ณ เวลาหนึ่ง ๆ เทียบกับปีฐาน โดยการสำรวจราคาสินค้าและบริการทั่วประเทศจำนวน 326 รายการ ครอบคลุมหมวดอาหารและเครื่องดื่ม เครื่องนุ่งห่ม เคหสถาน การตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคล ยานพาหนะ การขนส่งการสื่อสาร การบันเทิง การอ่าน การศึกษา เพื่อนำมาคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป
- **อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน (Core Inflation)** คืออัตราแลกเปลี่ยนของดัชนีราคาผู้บริโภคที่คำนวณจากรายการสินค้าและบริการ 235 รายการ โดยคำนวณจากดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปของประเทศที่หักรายการสินค้ากลุ่มอาหารสด และสินค้ากลุ่มพลังงานจำนวน 91 รายการ ซึ่งคิดเป็นประมาณร้อยละ 25 ของสัดส่วนค่าใช้จ่ายทั้งหมด ซึ่งสินค้าที่มีความเคลื่อนไหวขึ้นลงบ่อยตามฤดูกาล และอยู่นอกเหนือการควบคุมของนโยบายการเงิน เหลือแต่รายการสินค้าที่ราคาเคลื่อนไหวตามกลไกตลาด

ตามหลักทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ ภาวะเงินเฟ้อเกิดจาก 2 ปัจจัย

- **แรงดึงทางด้านอุปสงค์ (Demand Pull)** ซึ่งเกิดจากปริมาณความต้องการสินค้าและบริการมากกว่าที่มีอยู่ขณะนั้น จึงดึงให้ราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น เช่น การเพิ่มเงินในระบบ ทำให้เกิดการบริโภคมากขึ้น
- **การเพิ่มต้นทุนการผลิต (Cost Push)** ทำให้ผู้ผลิตต้องปรับสินค้าขึ้น เช่น การเพิ่มขึ้นของค่าแรงงาน การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้านำเข้า (การเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมัน)

ดัชนีราคาผู้บริโภค

ดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index: CPI) หมายถึง ตัวเลขทางสถิติที่ใช้วัดการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและบริการที่ครัวเรือนซื้อหามาบริโภคเป็นประจำ ในปัจจุบันเปรียบเทียบกับราคาในปีที่กำหนดไว้เป็นปีฐาน ดัชนีราคาผู้บริโภค แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านราคาสินค้าและบริการ เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงค่าจ้างและเงินเดือนให้สอดคล้องกับราคาสินค้าที่เพิ่มขึ้น นอกจากการปรับเงินเดือนและค่าจ้างแล้ว ดัชนีราคาผู้บริโภคยังใช้ในการปรับปรุงราคา

สินค้าอื่นๆ เช่นค่าเช่า อัตราค่าธรรมเนียม และหากมองถึงสภาพเศรษฐกิจ ดัชนีราคาผู้บริโภคยังเป็นตัวชี้ให้เห็นภาวะของเงินเฟ้อ และยังใช้เป็นเครื่องวัดอำนาจการซื้อของผู้บริโภคด้วย

ดัชนีราคาผู้ผลิต

ดัชนีราคาผู้ผลิตหมายถึง ตัวเลขที่ใช้วัดการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าที่ผู้ผลิตในประเทศได้รับเปรียบเทียบกับระยะเวลา ณ ปีฐาน ประเภทของดัชนีราคาผู้ผลิต ประกอบด้วย

- ดัชนีราคาผลผลิต (Output Prices Indexes)
- ดัชนีราคาผู้ผลิต ณ ฐานการผลิต (Pricing Point Factory Gate) เป็นราคาที่ผู้ผลิตในประเทศได้รับจากการขายผลผลิต ณ แหล่งผลิต หรือ ราคา ณ โรงงาน ไม่รวมค่าขนส่ง และภาษีมูลค่าเพิ่ม

ประโยชน์ของดัชนีราคาผู้ผลิต ได้แก่

- ใช้ในการปรับมูลค่าการผลิต และหรือมูลค่าเพิ่ม เป็นราคาที่ใช้ในการวัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
- ใช้เป็นเครื่องชี้แนวโน้มภาวะเงินเฟ้อของประเทศ
- ใช้เป็นเครื่องชี้ภาวะการค้าของประเทศ
- ใช้เป็นแนวทางกำหนดงบประมาณรายจ่าย และนโยบายการเงิน
- ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการผลิตและการตลาด เพื่อพัฒนาการค้าของประเทศ
- ใช้เป็นตัวปรับสัญญาซื้อขายระยะยาว
- ใช้ประกอบการวางแผนการผลิต และการตลาดโดยใช้ชี้วัดการเปลี่ยนแปลงราคาโดยเฉลี่ยของสินค้าในช่วงเวลาต่าง ๆ เพื่อให้สามารถทราบภาวะการผลิตของกลุ่มสินค้านั้น ๆ

นโยบายการพัฒนาทางเศรษฐกิจของไทย

การจัดทำแผนพัฒนาของประเทศเป็นภารกิจหลักของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ตั้งแต่แผนพัฒนาฯฉบับแรกเมื่อปี พ.ศ. 2504 มีภารกิจหลักในการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ การจัดทำแผนพัฒนามีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องภายใต้สถานการณ์และเงื่อนไข รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะในช่วงของแผนพัฒนาที่ 8 การพัฒนาประเทศอยู่ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ จึงเป็นจุดเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการวางแผนที่ยืด คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ตามแนวพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียง มีการพัฒนาแบบองค์รวม และเริ่มให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา

ผลการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติติดต่อกันระยะเวลาเกือบ 50 ปีที่ผ่านมาสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้า ยกระดับการพัฒนาประเทศไทยจากที่เคยอยู่ในกลุ่มประเทศด้อยพัฒนาไปอยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและรายได้ที่ดีขึ้น มีอายุยืนยาว และมีการศึกษาสูงขึ้น การพัฒนาประเทศไทยได้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่แผนพัฒนาฉบับที่ 8 เป็นต้นมาได้สร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นในสังคมหลายด้านและนำพาประเทศรอดพ้นจากวิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคมได้หลายคราว

สำหรับแผนพัฒนาฉบับปัจจุบัน ประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างกว้างขวาง กระบวนการจัดทำแผนจึงจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนา คำนี้ถึงความสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

พัฒนาการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผลการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 1-7 มีข้อสรุปว่า เศรษฐกิจก้าวหน้า สังคมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน นำไปสู่การปรับเปลี่ยนกระบวนการวางแผนในช่วงของแผนพัฒนาฉบับที่ 8 โดยมีแนวพระราชดำรัส “เศรษฐกิจพอเพียง” และต่อเนื่องมาในช่วงของแผนพัฒนาที่ 9 ถึง 11 มีความก้าวหน้า ภาคส่วนต่าง ๆ ได้นำมาปฏิบัติกว้างขวางขึ้น ภาครัฐกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติ อาทิ การจัดระเบียบทางการคลัง การรักษาเสถียรภาพระบบสถาบันการเงิน การลงทุนในโครงการขนาดใหญ่อย่างมีเหตุผล และบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ ภาคธุรกิจและเอกชน ประยุกต์ใช้ในมิติการผลิต การลงทุนที่คุ้มค่าเติบโตในประเทศและภูมิภาคอื่น ผลิตภัณฑ์เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การบริหารธุรกิจที่เน้นความพอประมาณ ประหยัด มีการวิจัย และแบ่งผลกำไรคืนสู่สังคมและพนักงาน สถาบันวิชาการ เร่งสร้างความรู้ จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน การฝึกอบรม การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภาคเกษตร ใช้รูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างแพร่หลาย ทำให้ประชาชนพอมีพอกิน ลดรายจ่าย สร้างรายได้ พึ่งตนเอง และเกิดความมั่นคง ชุมชนเน้นการมีส่วนร่วม การพึ่งตนเอง พัฒนาวัฒนธรรม คุณภาพชีวิต ครอบครัว มีสัมพันธภาพและการพึ่งพิงตนเองดีขึ้น รายได้พอเพียงที่อยู่อาศัยมั่นคง ประชาชนน้อมนำไปเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้สังคมไทยจะมีภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้นหลายด้าน แต่ยังไม่เพียงพอต่อการต้านทานวิกฤตเศรษฐกิจ สังคมและภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นในอนาคต ดังนั้น การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในช่วงต่อไป นอกจากจะต้องเร่งผลักดันให้ภาคส่วนต่าง ๆ น้อมนำไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางแล้ว ต้องให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงไปสู่การเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม และการพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้สามารถใช้

องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์อันเป็นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นในทุกมิติเพื่อป้องกันปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ และวางรากฐานการพัฒนาประเทศให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

เนื้อหาครั้งที่ 3

วิกฤติเศรษฐกิจ

เนื้อหาในการสอนหัวข้อครั้งที่ 3 ประกอบไปด้วยหัวข้อย่อยได้แก่วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 (วิกฤติเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง) และวิกฤติเศรษฐกิจปีพ.ศ. 2550 (วิกฤติเศรษฐกิจซบไฟโพร้ม) เนื้อหาในการสอนครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักศึกษาได้เข้าใจผลกระทบของโลกาภิวัตน์หรือการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกที่มีผลต่อประเทศไทยโดยตรงและทางอ้อม เพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาสำหรับการหาแนวทางป้องกันเพื่อไม่ให้วิกฤติดังกล่าวเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อประเทศไทยและ ประชาชนในอนาคต

วิกฤติเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง

ประเทศไทยมีการพัฒนาเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว ทำให้เศรษฐกิจของ ไทยมีการขยายตัวในระดับสูง และเปิดกว้างเข้าสู่เศรษฐกิจระดับนานาชาติมากขึ้น โดยเฉพาะความฟูเฟื่องทางเศรษฐกิจ ในช่วงปี พ.ศ. 2530-2539 ที่ผ่านมามีการคาดการณ์ว่าเศรษฐกิจไทยจะรุ่งเรืองต่อไปอีกนานจนก้าวขึ้นเป็น เสือเศรษฐกิจตัวที่ห้าของเอเชีย อย่างไรก็ตามประเทศไทยมีปัญหาโครงสร้างทางเศรษฐกิจสืบเนื่องมายาวนาน จนในที่สุดเกิด วิกฤติเศรษฐกิจด้านการเงินอย่างรุนแรงในปีพ.ศ. 2540 ซึ่งถือว่าเป็นวิกฤติเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย สาเหตุของการ เกิดวิกฤติเศรษฐกิจมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการทั้งในระยะสั้นและระยะยาวดังนี้

- ปัญหาการขาดความโปร่งใสในกลุ่มสถาบันการเงิน วิกฤติทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 เริ่มขึ้นเมื่อเกิดปัญหาใน ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การจากการซื้อผิดของฝ่ายบริหารของธนาคารที่ปล่อยสินเชื่อจำนวนมากในโครงการที่มี ผลตอบแทนต่ำให้กับกลุ่มพวกพ้อง โดยมีหลักทรัพย์ค้ำประกันด้วยคุณภาพหรือมีมูลค่าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และ มีการตกแต่งบัญชีเท็จขึ้น โดยลงบัญชีค่าใช้จ่ายให้สูงเกินจริง นอกจากนี้การดำเนินงานของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ล่าช้า ทำให้ต่างชาติไม่เชื่อมั่นในประสิทธิภาพของธนาคาร แห่งประเทศไทยในการควบคุมดูแลและแก้ไขปัญหาของสถาบันการเงินภายในประเทศ สถาบันของต่างชาติที่ทำ หน้าที่ประเมินความน่าเชื่อถือของสถาบันการเงิน เช่น Standard and Poor จึงประกาศลดระดับความน่าเชื่อถือ ของสถาบันการเงินของไทยหลายแห่ง ผลจากการประกาศดังกล่าว ทำให้สถาบันการเงินที่เป็นเจ้าหนี้ในต่างประเทศ เริ่มเข้มงวดกับการปล่อยกู้สินเชื่อ หรือเข้มงวดต่อการต่ออายุสัญญากู้แก่สถาบันการเงินและหน่วยธุรกิจเอกชนไทย ทำให้เงินกู้จากต่างประเทศเริ่มไหลออก ในขณะที่เดียวกันผู้ฝากเงินภายในประเทศก็เริ่มแห่ถอนเงินฝาก จึงทำให้ สถาบันการเงินมีปัญหาสภาพคล่องทางการเงินอย่างกะทันหัน
- บัญชีเงินสะพัดขาดดุล ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบเปิดในระดับที่สูงมาก นั่นคือร้อยละ 50 ของรายได้ประชาชาตินั้นมีความเกี่ยวเนื่องกับการนำเข้าและส่งออก ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาด้านดุลบัญชี

เดินสะพัดขนาดใหญ่ ย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจภาคอื่น ๆ ของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเป็นดัชนีเบื้องต้นที่แสดงถึงการใช้จ่ายรวมของระบบเศรษฐกิจไทยที่เกินตัว เมื่อมีการใช้จ่ายรวมมากกว่ารายได้รวม จึงต้องกู้ยืมจากต่างประเทศเพื่อมาจุนเจือ ในขณะที่เดียวภาคการส่งออกซึ่งเป็นฝ่ายหารายได้เงินตราต่างประเทศมีแนวโน้มลดลงต่ำลง ทำให้มีรายได้ลดลงจนเกิดปัญหาเศรษฐกิจทางการเงินตามมา

- การเปิดเสรีทางการเงิน สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่น่าไปสู่วิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 คือการเปิดเสรีทางการเงิน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 เป็นต้นมา ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ประกาศนโยบายเปิดเสรีทางการเงิน มาตรการที่สำคัญคือการจัดตั้งกรุงเทพวิเทศธนกิจ (Bangkok International Banking Facilities: BIBF) การตั้ง BIBF ขึ้นมาทำให้สถาบันการเงินไทยสามารถหาแหล่งเงินกู้ภายนอกประเทศได้ เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยในประเทศอยู่สูงกว่า เมื่ออัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของต่างประเทศต่ำกว่า ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินจึงแข่งขันกันทำกำไรจากส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย โดยเร่งนำเงินมาปล่อยกู้ภายในประเทศ และโดยส่วนมากปล่อยสินเชื่อให้แก่ธุรกิจที่ดินและการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์เนื่องจากเป็นธุรกิจที่มีการเก็งกำไรสูง ในขณะนั้น ทำให้มีการปลูกสร้างบ้านจัดสรรขึ้นเป็นจำนวนมากจนล้นตลาด เรียกว่า “ภาวะฟองสบู่” ซึ่งหมายถึงการเติบโตของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้สถาบันการเงินยังได้ปล่อยกู้ให้กับการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ที่มีการขายแบบ margin loan
- การประกาศให้ค่าเงินบาทลอยตัว การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยนั้นมีความต้องการถือเงินตราต่างประเทศมากกว่าเงินสกุลตัวเอง ส่งผลให้ราคาของเงินตราต่างประเทศสูงขึ้นเมื่อเทียบกับอัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินบาทที่คงที่ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เหตุการณ์เช่นนี้ทำให้นักเก็งกำไรพยายามหาเงินบาทมาซื้อเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐเพื่อให้อุปสงค์ต่อเงินดอลลาร์สหรัฐสูงขึ้น จนมีการปล่อยให้ค่าเงินบาทลอยตัว เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยไม่สามารถใช้เงินทุนสำรองเงินตราต่างประเทศเพิ่มอุปทานของเงินดอลลาร์สหรัฐให้เพียงพอที่ทำให้ค่าเงินบาทเป็นไปตามราคาที่ตั้งไว้ เมื่อปรับเปลี่ยนจากการตรึงอัตราแลกเปลี่ยนเป็นอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว ทำให้ผู้ที่กู้เงินจากต่างประเทศนั้นมีหนี้สินเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า ส่งผลให้ธุรกิจจำนวนมากต้องปิดกิจการ

ภายหลังจากการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ รัฐบาลในขณะนั้น ได้ขอรับเงินกู้จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ เพื่อชดเชยการขาดดุลการชำระเงินและเสริมฐานทุนสำรองระหว่างประเทศ โดยแบ่งการเบิกเงินเป็นงวด ๆ เพื่อแลกกับการที่ประเทศไทยนั้นต้องปฏิบัติตามแนวทางและเงื่อนไขในแผนการฟื้นฟูเศรษฐกิจ ผลกระทบของวิกฤติเศรษฐกิจมีหลายประการ ได้แก่ การว่างงานเป็นจำนวนมากเนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ รายได้ต่อหัวโดยเฉลี่ยลดลง และการพัฒนาประเทศล่าช้ากว่าที่คิดไว้ นอกจากนี้รัฐบาลเก็บภาษีอากรได้น้อยลงซึ่งส่งผลต่อเนื่องต่อการใช้จ่ายของภาครัฐเพื่อกระตุ้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

วิกฤติเศรษฐกิจซบไพรม์

25

วิกฤติเศรษฐกิจซบไพรม์เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาในปีพ.ศ. 2551-2552 เมื่อธนาคารปล่อยสินเชื่อให้กับผู้กู้ที่ไม่สามารถขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินในรูปแบบปกติได้ การปล่อยกู้ลักษณะนี้เรียกว่า **Sub-Prime Loan** เป็นการปล่อยกู้ให้กับลูกค้าชั้นรอง โดยผู้ให้กู้ในกลุ่มนี้จะมีหลักเกณฑ์การกู้เงินที่ผ่อนคลายกว่า แต่ก็ชดเชยความเสี่ยงด้วยการจ่ายอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่สูงกว่า ผู้ให้กู้อาจจะให้กู้แก่ผู้กู้ที่มีหลักประกันเป็นอสังหาริมทรัพย์

สถาบันการเงินทั้งหลายในสหรัฐจึงถือโอกาสนี้สร้างนวัตกรรมทางการเงิน โดยการสร้างตราสารหนี้แบบใหม่ออกมารับรองช่องว่างนี้ โดยการเป็นคนกลางขายตราสารหนี้ให้กับสถาบันการเงินที่มีเงินกองทุนสูง จูงใจโดยการให้ผลตอบแทนจากการถือตราสารหนี้สูงมาก แนนอนการถือตราสารหนี้ดังกล่าวมีความเสี่ยงสูง หากแต่ในสถานการณ์เศรษฐกิจขณะนั้นราคาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์นั้นสูงมาก เนื่องจากครัวเรือนต้องการมีบ้านเป็นของตัวเอง ทำให้ผู้ให้กู้อุ่นใจว่าหลักประกันในการกู้นี้จะครอบคลุมความเสี่ยงนี้ได้ หากผู้กู้ไม่สามารถผ่อนชำระหนี้

แรงจูงใจดังกล่าวดึงดูดให้สถาบันการเงินทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาและต่างประเทศ ต่างลงทุนซื้อตราสารหนี้เกรดสองเป็นหลักประกันจำนวนมาก ตราสารหนี้เรียกว่า **Collateralized Debt Obligation (CDO)** ทำให้บริษัทหรือสถาบันการเงินที่ปล่อยกู้ หนี้เกรดสองเหล่านี้ออกตราสารมาขายโดยมีหนี้ซบไพรม์เป็นหลักประกัน ที่มีดอกเบี้ยสูงขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อให้มีเงินไปปล่อยกู้เพิ่มอีก และวงจรนี้ได้สร้างให้หนี้ซบไพรม์แพร่กระจายไปตามสถาบันการเงินต่าง ๆ ทั่วโลก

วิกฤติสินเชื่อซบไพรม์ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย ทำให้ประเทศเผชิญความเสี่ยงจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก และอาจส่งผลกระทบต่อ การส่งออกของไทย ทำให้แนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจลดลง ทั้งนี้บทเรียนที่ผ่านมาของประเทศไทยในปีพ.ศ. 2540 ทำให้ไทยมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการส่งออก ไม่ได้เน้นการส่งออกประเทศใดประเทศหนึ่ง หากแต่มีการส่งออกไปสู่ตลาดอื่น ๆ เช่นตลาดใหม่ ๆ ได้แก่ ประเทศจีนและประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้ไทยได้มีการปรับกองทุนสำรองระหว่างประเทศจากการถือครองเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐอเมริกาในระดับสูง มาเป็นการถือเงินสกุลอื่น ๆ เช่นเงินเยนและเงินยูโรในอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้น

บรรณานุกรม

26

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (2556) เอกสารประกอบการสอน มมศท 102 สังคมศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษย์ หัวข้อ ระบบเศรษฐกิจกับปัญหาของประเทศไทยและของโลก. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล

จิราพร จักรไพบวงค์ (2542) เศรษฐศาสตร์มหภาค นครปฐม : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2554) เอกสารประกอบการประชุมระดมความคิดเห็น ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ครั้งที่ 11 กรุงเทพฯ